

KÉZFOGÁSOK

JOSIP KLARSKI

ÚT A VESZÉLYES TITKOKHOZ*

Minél több nap múlt el, az újonnan választott képviselő, Matija Rajčić, annál jobban eltelt önmagával, új szerepkörével, felelős kötelezettségével, feladataival, a jelentős tettekkel, melyek előtte állnak. E gondolatok néha rendkívül egyértelműeknek, logikusaknak, egyszerűknek tűntek, minden részletre kiterjedtek. Kristálytisztáknak látszottak, mint valami jól megsíkált kávéházi pohár. Néha viszont ziláltak, zavarosak, megfoghatatlanok, összefüggéstelenek voltak, számtalan darabra törték, mint az inas vizeskorsója. Ilyen lidérces pillanatokat élt át azon az estén is, mikor visszafelé tartott a külön, ősz öregtől és kiskorú, furcsa lányától, aki magára hagyva is összeszedett annyi erőt és értelmet, hogy folytatni tudja az életet ott, ahol már egyszer visszavonhatatlanul befejeződött.

Ilyen gondolatokkal érkezett haza, a Görbe utcába, mely mint egy vizes kabátujj lógott, felakasztva néhány utcai lámpára, az éjjeli ködben. Mikor már odaért az alacsony, behorpadt kapuhoz, mikor felfemelte a kezét, hogy rátegye a rozsdás kilincsre, észrevette, hogy valaki áll az ablak alatt. Még csak a sziluettjét látta, mikor az árnykép szó nélkül elindult feléje. Felriadva gondolataiból, megállt, erőltette a szemét és csakhamar észrevette, hogy Klára az, akiről ma este már többet tud, mint azelőtt, sőt még a vezetéknevét s közelebbi származását is ismeri.

— Mit csinálsz itt, éjjel? — szólt Matija, miközben azon igyekezett, hogy hangja nyugodt maradjon.

— Semmi különöset — mondta a fiatal nő, s kacéran hátravetette vállán a sálát. — Várjuk, hogy visszagyere. Amint látod, igen keresett egyén lettél. Különben is mi marad nekünk, egyszerű halandóknak más, mint hogy álljunk és várjunk rád. Íme, most is várnak rád az emberek.

* Részlet a szerző *Tajni život odbornika (A képviselő titkos élete)* című regényéből.

— Milyen emberek? — kérdezte Matija hangosan.

— Hát nem látod? — felelte a fiatal nő szemrehányóan, kezével valahova a háta mögé mutatva.

Matija azonban továbbra sem látott ott senkit, de nem merte ezt bevallani. Megkérdezte:

— Jól van, várnak. De miért itt kint? Miért nem mentetek be a házba?

— Hogy az igazat megvalljam, először szándékunkban volt, de azután megtudtuk, hogy néhány helybéli választót pár nappal ezelőtti egyszerűen kidobtak a házadból. Hogy az eset meg ne ismétlődjön, kint maradtunk. Az emberek azt mondják, nem biztosak benne, hogy szabad-e egyáltalán itt is vární rád, figyelembevéve azt, ami történt. Mégis úgy döntöttünk, hogy maradunk, de teljes csendben, nehogy meghalljon bennünket valaki a házbeliiek közül. Valójában nem is méltatlankodtunk nagyon, mert hallottuk, így volt ez néhány előbbi képviselőnél is... Valaki mindig az ajtónál állt és csak a kiválasztottakat engedte be.

— De én... — nyitotta szájára a száját aggódalmasan Matija. — Parancsolj, illetve parancsoljanak befáradni. Nálam ez képtelenség.

— Nem, én nem megyek — felelte Klára határozottan. — Kivételezés volna ez egy nővel szemben, akiről még most is különleges módon gondolkodsz. Igazságtalan volna a többiekre nézve, és azt hiszem, megérted, hogy végzetes volna számodra már most igazságtalanságokat elkövetni.

— Jól van — szólt Matija, mintha egyetértene a megállapítással. — Nem tudod véletlenül, miért jöttek?

— Nem tudom pontosan, de azt hiszem, készülnek valamire. Mintha ki szeretnének vizsgálni valamit, jobban mondva számadást várnak arról, amit eddig tettél, arról, hogyan végezted kötelességedet, mit szándékozol a jövőben tenni és más ilyenekről, hasonló értelemben. Tekintettel arra, hogy már eléggé későre jár, lehet, nem kívánják, hogy ma este, vagy az éjszaka folyamán tedd ezt, de biztosra veheted, hogy meglátogatnak majd egy más alkalommal, valószínűleg hamarosan, ugyanezzel a szándékkal. Mindenesetre készen kellene rá lenned...

— o —

Hogy Klárának igaza volt, hogy zengő szavai, melyeket a féltelmesen valótilan környezetben mondott ki, látónoki erővel bírtak, már másnap bebizonyosodott, azaz pontosabban és jobban mondva az elkövetkező ugyanolyan, vagy még sorsdöntőbb éjszakán.

Az újonnan választott képviselő, Matija Rajčić azon az estén is, mint általában a hosszú és értelmetlen értekezletek után, elég későn érkezett haza. Mikor átlépte szobájának küszöbét, megdöbbenő kép tárult szeme elé. A helyiség tömve volt emberekkel; a tömeg nagyobb-részt férfiakból állt. A légkör fullasztó volt a füsttől, s a szoba olyan helyre emlékeztetett, melyekben már régóta valamely összeesküvő

szervezet tartja találkozóit. A benyomást egyedül csak az zavarta, hogy az ablakok nyitva voltak, s az utcáról vagy tíz kucsmás, zsiros kalapú fej bámult be állhatatosan rajtuk.

Amint felocsúdott az első meglepetéstől, Matija észrevett egy csoport embert, akik az asztal körül ültek, a szoba közepén. Közöttük az asztalfőn, mondhatnók a díszhelyen ugyanaz a bizottsági tisztviselő ült, akivel nemrég megivott egy pohár bort, s aki azokat a dolgokat mesélte a bizottságban uralkodó viszonyokról. Jobbra tőle Vasilije Kokić ült, akit Szépfüünak neveztek, és Grgo Saulić, akinek Fűrő volt a gúnyneve. Balról viszont két szomszéd, Mirko Malagurski gazda és az öreg csavargó, Nikola Simić. Matija nyugtalanul tekintgetett körül a sűrű dohányfüstben, s még számos arcot pillantott meg, közöttük több ismerőst az utcából és a környékről. Sőt még egy közeli iskola tanárát is, néhány fiút és lányt, gyermekeinek egyivású barátai lehettek, és megrökönyödésére egy papot is, akitől valósággal megrettent, holott annak arca alig látszott ki a többi fej közül. Matija Rajčić mindaddig abban a meggyőződésben élt, hogy a papok csak azért léteznek, hogy eltemessenek valakit, vagy valamit; feltehetően innen eredt félelme.

Amikor, ha csak futólag is, végigtekintett a jelenlevőkön, észrevette, hogy a szobában teljes és valahogy kínos csend uralkodik. De még mielőtt bármit is szólhatott volna, még mielőtt a szokott módon köszönthette volna a társaságot, a bizottsági hivatalnok felemelkedett az asztaltól és megtörtén kezdte:

— Bocsánat, Rajčić elvtárs, de valóban nem én vagyok a hibás mindezért. Szándékom eleinte egyszerű volt, és véleményem szerint helyes.

— Tulajdonképpen nem is tudom — szakította félbe Matija ugyanilyen hangnemben —, kinek illene kitől bocsánatot kérni. Lehet, hogy nekem kellene, mert elkéstem, vagyis mert megfeledeztem a megbeszélés találkozáson. Ha jól emlékszem, az összejevetel egybehívását nem én szorgalmaztam, de tekintet nélkül erre, boldog vagyok, hogy összegyűltek az emberek, méghozzá itt, nálam, ami nyilvánvaló bizonyíték arra...

Azt akarta mondani, hogy ez nyilvánvaló bizonyíték arra, hogy ő nem olyan, mint egyes előbbi képviselők, akikhez nem lehetett bejutni, s amivel őt is próbálták meggyanúsítani, de megszakította ezt a gondolatmenetet és így folytatta:

— Feltételezem, hogy az utcában, vagy a negyedünkben valami sürgősen megoldásra váró probléma merült fel, amiről nincs tudomásom. Készen állok rá, hogy azonnal nekilássunk.

Matija, míg ezeket mondta, ülőhelyet keresve lopva körültekintett. Természetesen szabad hely nem volt, így kénytelen volt továbbra is állni, arccal az asztal felé fordulva.

A közelben lévőek megértették kívánságát, mire halk sugdolódzás támadt, amit nyomban félbeszakítottak a tisztviselő szavai:

— Képviselő elvtárs, ami azt illeti, csakugyan nem volt semmi sem előre megbeszélve. Miközben estefelé jöttem ide, találkoztam az ön két szomszédjával, akik megkérdezték tőlem, nem az adó ügyében

jöttem-e. Megmagyaráztam nekik, hogy nem, hanem azért keresem önt, mert a bizottság fontos értesítését kell átadnom. Ezzel elváltunk. Mivel ön még nem volt itthon, úgy gondoltam, megvárom. De hamarjában gyülekezni kezdtek a többiek is, akiket, ami most már nyilvánvaló, senki sem hívott. Sőt mi több, amint látja, már annyian vannak, hogy nem is fértek be mindnyájan. Páran kinnrekedtek, ki kellett hát nyitni az ablakokat, hogy hallják, ami itt történik. Ha beszélhetek előttük, én azonnal elmondom jövelelem okát, más meg magyarázza meg a többit, vagyis azt, hogy miért vannak itt ők.

— Úgy gondolom, nincs mit rejtegetni — mondta Matija hangosan, erélyesen elmarasztaló hangsúllyal. — Ha egy értesítés fontos a számomra, akkor az az mindenki számára, ezért nekik is hallaniuk kell.

Matija szavait helyeslő moraj követte. Ez fölöttébb bátorítólag hatott rá.

— Ez azt jelenti, Rajčić elvtárs — folytatta a hivatalnok úgy, mintha közlendőjében valóban valami sorsdöntő lenne —, ez azt jelenti, hogy belekezdhetek?

— Természetesen — szólt Matija győzedelmesen körültekintve.

— Tehát — folytatta a tisztviselő ünnepélyesen — néhány napon belül megtartják községünk népbizottságának második ülését. Ma tudtam meg, amikor segíteni hívtak kifizetni a meghívókat. A meghívót lehet, hogy már holnap ön is megkapja.

A csendes susmogásban Matija csalódottan nézte a hivatalnokot és komolyan elgondolkozott azon, hogy ez meg minek kellett neki. Sőt, kész volt leszögezni, hogy eléggé százalmas dolog az, amikor egy bizottsági alkalmazott munkahelyével visszaél, csak hogy állására érdemesnek mutathasson a képviselők előtt. Abban a pillanatban Nikola Simić, az öreg csavargó, jelentkezett szólásra. Komoran mondta:

— Emberek, én ezzel nem értek egyet. Mindnyájunk előtt ismeretes, ez nem minden, amit a tisztviselő közölni akart. A többit is azonnal hallanunk kell, hiszen ezért gyűltünk össze.

Új adat volt ez ennek a furcsa és még mindig nem eléggé letisztított összejelentésnek az okairól.

— De kérem még nem fejeztem be — mondta sietve, mintha attól tartana, hogy félbeszakítják. — Amint hallottuk, ez a hivatalnok a tudtuk nélkül, titokban akarta értesíteni az elvtársat, a mi képviselőnket azokról a dolgokról, melyek biztosan bennünket is érintenek. Mi pedig úgy véljük, nem lehet semmiféle titkos kapcsolat szószólóink és a hivatalnokok között, akik végrehajtják a határozataikat, amelyek mindenképpen ránk választókra vonatkoznak.

E szavak hallatára a helyeslés hulláma nemcsak a szobában futott végig, hanem az utcán állók között is, minek folytán Matija úgy érezte, mintha kicsúszott volna lába alól a talaj. Most a másik szomszéd, az öreg Malagurski kért szót, s ugyanolyan értelemben folytatta. Helyesebben mondva, nem is kérte, hogy valaki szót adjon neki, hanem egyszerűen felállt és beszélni kezdett. Támadta a tisztviselőt, de emellett nem feledkezett meg kihangsúlyozni, hogy ha kiderül: titokban akarta átadni az üzenetet mert személyes ismerősök Rajčićyval, sőt mi több,

ha ezt annak beleegyezésével akarta tenni, vagy netán a kívánságára, a felelősséget magának, Matijának is viselnie kell. Mindezekről lassan, sértő módon beszélt, megszegyenítő kifejezéseket használva. Matija egész idő alatt szótlanul, mozdulatlanul, lehajtott fejjel állt, végtagjai elernyedtek, úgy festett ott az asztal előtt, mint egy vádlott. Mint egy elítélt, aki arra vár, hogy az esküdtszék meghatározza számára a büntetés súlyát.

És éppen úgy kezdett el beszélni, mint egy elítélt, akitől megkérdezték, van-e még mondanivalója saját védelmében. Mintha ez lett volna számára az utolsó lehetőség a menekülésre.

— Nem látok okot gyanú vagy bizalmatlanság keltésére... Én soha nemcsak hogy nem kértem, de mindig elítéltem azt, amikor a hivatalnokok felhasználva munkahelyüket különféle értesítéseket továbbítanak a képviselőknek, tekintet nélkül arra, hogy azok mire vonatkoznak. Igaz, hogy ezt az embert régebből ismerem, de ez az ismeretség kizárólag az ő kívánságára jött létre, mikor is felhívta figyelmeimet a bizottság tisztviselő-apparátusának munkájában előállt aggasztó helyzetre. Ezért mondtam mindjárt az elején, hogy ha valami közölnivalója van, beszéljen mindannyiunk előtt. Amennyiben a jövőben véletlenül megtörténne, hogy jelenlétük nélkül értesülnék valamiről, én azt azonnal ismertetni fogom önökkel, mert tisztában vagyok vállalt kötelezettségemmel: számot kell adnom nemcsak a munkámról, hanem minden egyes gondolatomról is.

E szavak különböző reakciókat váltottak ki a jelenlevőkből. Néhányan helyeseltek, a többiek pedig valószínűleg azon tanakodtak, milyen álláspontra helyezkedjenek. Megérezve, hogy saját javára fordíthatja a helyzetet, amint a zsvajgás kissé elcsendesült, Matija még magabiztosabban folytatta:

— Viszont más az, amikor a bizottság tisztviselője nem ismeri kötelezettségét, és nem tudja munkahelye mit engedélyez számára. Ha éppen úgy akarja, átadhat nekem némi értesítéseket, de én, aki tudom az önök iránti kötelezettségemet, mindig megtalálom majd a módját, hogy azt tudassam magukkal. Természetesen ez semmiféleképpen nem vádbeszéd a bizottság alkalmazottja ellen — amint látják, felette állok annak —, hanem csak az igazság, melyből le kellene vonnia a megfelelő tanulságot.

Matijának úgy tetszett, hogy most már nemcsak a szobában, hanem az utcán is, a ház többi helyiségében is mind többen vannak, akik helyeselnek.

Felháborodva ezen, tovább beszélt:

— Tehát, amint hallották, és higgyék el, őszintén beszélek, az igazat mondom, sohasem gondoltam ilyesmire, s nem is vártam volna el. Még kevésbé gondoltam arra, hogy ilyesvalamivel legközelebbi szomszédjaim vádolnak meg, azok, akik, most már ezt is elmondhatom, a megválasztásom utáni első éjszakámat is elrontották. Nem elég az, hogy az éjjelt a szobámban töltötték, hanem még kellemetlen kérdésekkel is zaklattak magánéletemmel kapcsolatban.

Most már minden oldalról egyhangúan helyeslő kiáltások hallatszódtak. Ez alatt az idő alatt a tisztviselő jóformán összeroskadva ült a helyén, az asztalfőn. Végül, az elhaló láрма utolsó hangfoszlányai között, jól hallatszott, amint félhangosan motyogja Vasko Kokićnak:

— Ez nagyon igazságtalan eljárás velem szemben. Nagyon igazságtalan ...

Mintha csak ismerős jelet kapott volna, Vasko felugrott a helyéről és majdnem kiáltotta:

— Igazságtalanság!

A volt pék e váratlan kirohanása olyan meglepően hatott, hogy kínos csend támadt. Kötelességének tartva azt, hogy megmagyarázza és tovább folytassa mondanivalóját, oly hangnemben kezdett beszélni, melyben érezhetően a düh és a megrovás kavargott.

— Igazságtalanság — mondta újra, mintha nem bírná nem megismételni a szót, melyet egész idő alatt hajtogatott magában. — Igazságtalanság!

— És mi az az igazságtalanság? — kiáltott türelmetlenül egy kucsmás fej az ablakból.

Szépfiú, Kokić ezek után lassan felállt, fennkölt, szónoki pózt öltött, mintha most már csak tőle függne ezeknek az embereknek a sorsa. Arccal a hivatalnok felé fordult, feje felett az üres falat nézve. Míg beszélt, állandóan hadonászott, ami meghatározatlan benyomást keltett: nem lehetett tudni simogatni akarja-e őt, avagy kupán vágni Körülbelül így kezdte:

— Még egyszer meg kell mondanom, nagyon igazságtalanok voltunk ezzel az emberrel szemben: ahelyett, hogy hálásak lennénk neki, mi váddal illetük. Még a képviselő is azt tette, akinek lehet hogy legkevésbé van rá joga!

Ismét hangzavar, zsvaj. Valaki bekiáltott a nyitott ablakon:

— Csend, hadd halljuk!

— Nem térek ki új képviselőnk és egyes alkalmazottjainak személyes kapcsolatára — mondta tovább még hangosabban és még-hevesebben hadonászva kezével. — Különben is, már láttuk őket együttléni. Ez alkalommal csak ennek a példás tisztviselőnek az érdemét szeretném hangsúlyozni, aki nélkül értelmetlen lett volna összejövételünk. Valójában hálásnak kell neki lennünk, hogy lehetővé tette számunkra, hogy megismerjük az egyik legfontosabb dolgot, mely jövőnket illeti.

— Gyerünk már, mond gyorsabban! Mi itt kint már fázunk! — kiáltotta valaki egy fekete kalap alól.

Még mindig mozdulatlanul állva az asztal előtt, most már maga Matija is érezte, ahogy a hideg levegő beáramlik az ablakon át; biztosan igaza lehet a fekete kalapos embernek. Csak most ébredt rá arra, hogy mennyire furcsa, sőt abnormális ez az egész helyzet.

De még mielőtt eltűnődött volna gondolatán, ismét Kokić szavait hallotta:

— Amint már az előbb is hallottuk, új képviselőnk tudatában van annak, hogy nemcsak munkájáról kell beszámolnia polgártársainak,

hanem gondolatairól is, ami miatt csak hálásak lehetünk neki. Azonban mi is kötelesek vagyunk neki... segíteni. Sok embernél ugyanis, amint megszületik egy gondolat, megformálódik benne, az hamarjában tetté is válik. Mi tulajdonképpen nem tudjuk, hogy képviselőnk ilyen alkat-e. Ezért mindnyájunknak, akik becsüljük őt és megbízunk benne, oly módon kell a segítségére lennünk, hogy jelen leszünk minden gondolatának megszületésekor. Továbbá, ellenőriznünk kell, helyesek-e, helytállóak-e eszméi. Ellenkező esetben azonban felelősségre kell vonnunk.

Ezek az utolsó szavak a megrökönyödéssel határos meglepetést váltottak ki a jelenlevőkből. Minden arc komollyá vált, s a tekintetek váltakozva pásztáztak Matijáról Kokićra és vissza. Az utóbbi pár pillanatra múlva ünnepélyesen folytatta:

— Tehát, emberek, nagy szerencsénknek köszönve ma éjjel mi leszünk először szemtanúi egy ilyen gondolat megszüntetésének. A mi képviselőnk az első és az egyetlen ember, aki ezt lehetővé tette számunkra. Ezért elsősorban Matija Rajčićnak tartozunk köszönettel, azután pedig ennek a lelkiismeretes hivatalnoknak, akinek volt mersze értesíteni bennünket e jelentős pillanatról.

Eközben mindannyian, beleértve magát Matiját is, némák és zavartak voltak. Az emberek kezdtek lassan felállni, mintha valami ünnepélyes, titokzatos sorsdöntő szertartásra készülhének. Az utcán levők még inkább tolokodtak az ablakok felé.

— Mint hallottuk — folytatta Szépfü Vaso még fennköltebben —, a bizottság alkalmazottja nemcsak azért jött, hogy a képviselő elvtársat értesítse a soron levő ülésről. Van valami más mondanivalója is, az, ami miatt valójában itt vagyunk. Ezért most először is teljes csendnek kell lenni, hogy elmondja második közölnivalóját is. Mi pedig ez alatt az idő alatt tanúi lehetünk Rajčić elvtárs új gondolatai megszületésének...

Matija később még több ízben visszaemlékezett élete e furcsa szakaszának gondolataira és képzeleteire, akarva vagy akaratlanul mindig ugyanazt a mély benyomást keltő félelmetes képet látta maga előtt.

A hó nélküli, hideg éjszaka kísértetként ereszkedett az alacsony házakra, a kátyús, feltúrt járdájú, görbe utcákra, a kihalt udvarokra, a kéményekre, melyekben az utolsó lángnyelvek úgy emelkedtek az ég felé, mint megannyi halott lelke. A kis utcai lámpákra, melyek két-ségbeesetten adták magukról az utolsó életjeleket.

És ő, Matija Rajčić, a forradalmár, a társadalmi és politikai élharcos, brigádtag, az újonnan választott képviselő, akit tisztelnek és aki közmegebecsülésnek örvend, az ember, aki minden belévetett bizalmat igazolt, és akitől még sokat várnak, úgy állt szobájában, az asztal előtt, mint egy vádlott. Körülötte félig ismert, félig ismeretlen emberekből álló tömeg, melyben az arcok komolyak, némák és ünnepélyesek. A tekintetek mozdulatlanul szegeződtek a homlokára, az arcára, végtagjaira.

Egyszer csak a bizottság alkalmazottja lassan felállt a helyéről. Olyan embernek látszott, mint aki nem tud érintkezni az emberekkel, ha nincs előtte egy asztal, bármilyen, amely nélkül nem teljes egyéniség. És akkor, mintha még egy kicsit ki is nőtt volna az asztallapból,

mely mintha mérhetetlen erőt adott volna neki, mint a tábornok, akinek visszaadták az el nem ismert győzelmét, egyenesen Matija arcába nézett.

— Tehát, Rajčić elvtárs, valóban nemcsak a következő ülés megtartásáról volna szó. Megbízható forrásokból arról értesültem, hogy önt fogják megválasztani az adóügyi bizottság elnökének. Azonnal meg kell mondanom, hogy ez a legfontosabb albizottságunk, nagyjából körülötte forog az egész tevékenységünk.

A hivatalnok leült. Olyannak tűnt, mint aki hosszú és kimerítő munka után felfedte a világ titkait, és ezzel mindent elvégzett, amit életében még tennie kellett. Matija Rajčić valahova a feje fölé merengve elmélázott némán, minden gondolat nélkül. A szobában, a ház többi helyiségében, az utcán, tán az egész városban csend honolt. Még a jelenlevők lélegzése sem hallatszott. Matija úgy érezte, mintha a hosszú, nyomasztó szünet egy fonálon függne a feje felett.

És akkor, egyszerűen minden szétpattant, az emberi hangok töredezett zúgása visszahozhatatlanul elveszett a távolban. Mint egy nyáréji vihar, mely az emberek lelkében egyszerre kelt félelmet és bizodalmat: hitet, hogy új életet hozott, és a rettegést, hogy a létezőt megsemmisítette. Matija számára a hitet, a gondolataiban visszhangzó szavak közül, ezek jelentették:

- jól van
- ember
- jó
- igaz
- az egyetlen
- a legjobb
- szétszéledünk
- haza
- éljen
- képviselő
- köszönjük
- az igaz embernek . . .

A félelmet pedig:

- nem jó
- becsapottak
- mit gondol ő
- semmit
- nem kell pont neki
- utána kell ennek néznünk
- minél előbb.

A későbbiekben sohasem tudott rá visszaemlékezni, hogy milyen hosszú ideig állt, ott az asztal előtt az ismeretlenbe bámuló, révedező tekintettel. De valószínűleg nem tarthatott soká, mert csakhamar észrevette Klárát, aki a nyitott ablakon ült, lábával és fejével a szobában, és valahogy szánakozva figyelte őt. Mikor észrevette Matija kérdő tekintetét, sietett megmagyarázni:

— Ah, semmi különös — mondta, mintha egy nem tudni mikor megkezdett beszélgetést folytatna. — Csak a lábamat akartam meglegíteni a szobában. Kint megint elég hideg van.

A képviselő meglepetten ocsúdott fel, valamit kérdezni akart, de Klára nem hagyta szóhoz jutni:

— Tudom, de valóban nem volt hely, különben is ezt magad is láttad. Emellett az utóbbi időben mind nehezebb hozzád közel kerülni, beszélni veled, megtudni gondolataidat és érzéseidet.

— Ez azt jelentené, hogy... — vágott szavába Matija keményen.

— Talán nem jelenti azt, hogy majd mindig így fogunk találkozni — folytatta a megkezdett kérdést Klára. — Még tán csak néhányszor, hacsak természetesen meg nem gondolod magad, és meg nem változol. Vagyis hogy felhagysz mindazzal, amibe belekezdted.

— De asszony — szölt Matija most már határozottan —, ezt nem tehetem, hiszen a kötelességemről van szó, a kötelességemről és a felelősségemről...

— Különben is nekem mennem kell. Te meg csukd be az ablakot és pihenj le, mert holnap ismét igen kimerítő nap vár rád.

Kopeczky Csaba fordítása

